# Oświadczenie złożone
# przez senatora Kazimierza Kleinę
# w dniu 21 października 2024 r.

Oświadczenie skierowane do prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska

Szanowny Panie Premierze!

Rynek mocy w Polsce jest niezwykle ważnym mechanizmem bezpieczeństwa energetycznego państwa. Źródłem finansowania rynku mocy są opłaty mocowe, które konsumenci opłacają każdego miesiąca. Jest to opłata powszechna będąca bez wątpienia środkiem publicznym, który powinien podlegać ścisłej kontroli i nadzorowi aparatu państwowego.

Mechanizm rynku mocy został zatwierdzony przez Komisję Europejską w 2015 r. Oznacza to, że w 2025 r. odbędzie się ostatnia aukcja, w której zakontraktowane zostaną moce na rok 2030. Obecna sytuacja rodzi pilne potrzeby opracowania dalszej strategii dotyczącej rynku mocy w Polsce i podjęcia prac legislacyjnych zarówno na poziomie polskiego rządu, parlamentu, jak i stosownych organów EU. Jest to szczególnie istotne zadanie dla rządu, gdyż zgodnie z prawem Rada Ministrów nie później niż w 2024 r., na podstawie analizy bilansowania krajowego systemu elektroenergetycznego oraz oceny stopnia rozwoju rynku energii, musi dokonać oceny funkcjonowania rynku mocy i przedłożyć parlamentowi informację o skutkach jego wdrożenia. Musi też przedstawić propozycję zmian lub likwidacji tego mechanizmu. Kończy się rok 2024 r. i stosownej analizy dotyczącej rynku mocy nadal nie ma.

Od 2 lat obszar technologii magazynowania energii jest objęty wsparciem ze strony rynku mocy. Poza wsparciem bezpośrednim zaistniał rynek wtórny obejmujący projekty, które uzyskały wsparcie na rynku pierwotnym, tj. od Polskich Sieci Elektroenergetycznych (PSE). Magazyny energii są podstawowym segmentem bezpieczeństwa Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Niestety PSE, które prowadzą proces oceny i alokacji wsparcia publicznego w odniesieniu do rynku mocy, nie przygotowały procesu w sposób należyty i profesjonalny. W efekcie działań PSE podmioty, które prawdopodobnie nie otrzymałyby nawet kredytu na proponowaną działalność biznesową w obszarze magazynów energii, otrzymują zgodę na dopłatę ze środków publicznych na 17 lat na rynku mocy, co buduje olbrzymią wartość firmy. Mechanizm taki rodzi patologię w obszarze bezpieczeństwa energetycznego państwa. Firmy, które są kupowane na rynku wtórnym – są często bardzo małe, bez doświadczenia, ale ich wartość wzrasta dzięki otrzymanym dopłatom – otrzymują publiczne wsparcie na 17 lat i mają zbudować dla państwa strategiczny obszar bezpieczeństwa.

Biorąc pod uwagę przedstawione przeze mnie uwagi, zwracam się z uprzejmą prośbą o odpowiedź na następujące pytania.

1. Czy rząd zamierza przygotować strategię rynku mocy po 2025 r.? Taki dokument wydaje się pilny i niezbędny, powinien powstać w ramach konsultacji z rynkiem i przeglądu dobrych praktyk z krajów EU.

2. Czy rząd rozważa objęcie pierwotnego i wtórnego rynku mocy klasyfikacją infrastruktury krytycznej?

3. Jaki jest stosunek rządu do postulatów w sprawie naprawy procesu alokacji oraz obrotu poprzez wskazane poniżej działania?

Po pierwsze, podmioty ubiegające się o dopłatę mocową, szczególnie w obszarze magazynowania, poza oceną zdolności przyłączenia, powinny spełnić następujące warunki:

— przejście procedury oceny dotychczasowej działalności,

— kluczowy personel posiada zdolności, doświadczenie, wiedzę i certyfikaty w zakresie prowadzenia działalności,

— system IT, którym podmiot będzie się posługiwał, został zaakceptowany i objęty jest certyfikacją stosownych organów państwa w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i cyberbezpieczeństwa, mówimy bowiem o systemie stanowiącym kluczowy obieg energetyczny dla państwa,

— przeprowadzony audyt finansowy i bezpieczeństwa.

Po drugie, wtórny rynek mocy nie powinien być przedmiotem swobodnego obrotu. Podmiot pragnący nabyć takie prawa powinien uzyskać zgodę po audycie właściwych instytucji dla bezpieczeństwa państwa, tak jak to ma miejsce w przypadku rynku pierwotnego.

Kazimierz Kleina
senator RP